

## Isten Igéje – „eszköz” a családlátogatásban

Tanít, bűnbánatra indít, Krisztushoz vezet, megjobbít,  
vigasztal, az üdvösséget kovácsolja

Egyházunk Kánonja az I. Főrészt 42. § e. pontjában a következők szerint rendelkezik: „A presbiter kötelessége: rendszeresen látogatni az egyházközségnek a felügyeletére bízott tagjait, különösen az elhagyottakat és betegeket, és a kelkigondozás és misszió munkájában a lelkésznek segítségére lenni: látogatásairól a lelkésznek jelentést tesz.” A Kánon idézett részével kapcsolatban már az elején tisztáznunk kell, hogy a családlátogatásról, mint a presbiteri szolgálat egyik kiemelkedő ágáról beszélünk. Pál apostol, amikor



Kárpát-medencei református  
presbiteri konferencia

magához hivatja Milétusba az efézusi gyülekezet véneit, így hagyatkozik: „Viseljetek gondot azért magatokra és az egész nyájra, melyben a Szent Lélek titeket vigyázókká tett, az Isten anyaszentegyházának legeltetésére, melyet tulajdon véreivel szerzett.” (ApCsel 20,28) Krisztus egyházának „vigyázása” és „legeltetése” a gyülekezet presbitereinek feladata. Nem arról van szó, hogy ezt a munkát a Szentírás valaki másnak, például a lelkipásztoroknak a feladatkörébe rendeli, a presbitereket pedig figyelmezteti, hogy ebben messzemenő segítséget kötelesek nyújtani. A gyülekezet pásztorkodása egyértelműen a presbiterek feladata. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a lelkipásztorok kivonhatnák magukat e feladat teljesítése alól. Nekik is kötelességük végezni, de ezt mint presbiterek teszik. A gyülekezet „vigyázása” és „legeltetése” a családlátogatásban kap kiemelkedő szerepet.

Különös, hogy a presbiterek nagy többsége, de maga a gyülekezet is szívesebben veszi, ha a családlátogatást a lelkipásztor végzi. „Ő tudja, mert tanulta” – hallhatjuk sokszor az indoklást. „Elsősorban az ő kötelessége” – vélekednek mások. „A lelkipásztort legalább betessékelik, minket, presbitereket gyakran be se engednek az ajtón” – hangzik a panasz. Sajnos, a legtöbb esetben ez mind igaz. Ha viszont elfogadjuk ezeket az érveket, és a presbiterek továbbra sem vállalják a családlátogatás munkáját, akkor ők nem végzik, hanem csak végeztetik azt. Az anyaszentegyház Urának munkásokra van szüksége szőlőkertjében, nem pedig munkaadókra. A munkáltató gazda Jézus Krisztus, aki megbízást ad, és számon is kéri mind az elvégzett, mind az el nem végzett munkát.

A megbízatásukat komolyan vevő presbiterek nagy többsége a fentebb elmondottak ellenére körzetet vállal, és legjobb tudása és tehetsége szerint igyekszik pásztorolni a reábízottakat. Látogatja a körzetéhez tartozó családokat, begyűjti az egyházfenntartói járulékot, házhoz visz egy meghívót vagy gyülekezeti levelet, közmunkákra szorgos kezeket toboroz. Elbeszélget a család tagjaival az élet ügyes-bajos dolgairól, noszogatja a híveket, tájékoztatja őket a gyülekezet életéről, munkájáról, buzdítja őket, hogy minél komolyabban éljék meg keresztyén hitüket. Az a presbiter, aki így végzi munkáját, már óriási szolgálatot tett. Bizonyította, hogy elhívását komolyan vette, és jó példát mutat társai számára. Bárcsak ott tartanánk, hogy a felsorolt szolgálatok jelentenek a presbiteri munka minimumát.

A családot látogató presbiter, amikor bekopogtat egy ajtón, nem magánemberként, hanem megbízójának, az anyaszentegyház Urának, Jézus Krisztusnak követeként érkezik. Ha ezt nem teszi egyértelművé, beszélhetünk magánlátogatásról, vizitőről, kedélyes csevegésről, de ez még nem küldetés, nem az egyház tisztségviselőjének hivatalos szolgálata. A családlátogatás akkor válik a presbiter pásztori munkájává, ha ebben a szolgálatban Jézus Krisztus, az elhívó és küldő Úr jelen van. Jézus Krisztus jelenlétét az Ige és Szent Lélek által biztosítja. Itt érkeztünk el témánk lényegéhez: Isten Igéjéhez.

Milyen formában van jelen, és kell jelen lennie Isten Igéjének a családlátogatásban? Két kérdésről kell itt beszélünk. Először is, maga a tény, hogy a presbiter vállalta a küldetést, és beköszönt egy családhoz, az Ige jelenlétét bizonyítja. Isten „az evangélium prédikálása által” gerjeszti bennünk a hitet – valljuk hitvallásunkkal, a Heidelbergi Kátéval. A hit engedelmességével ismerte fel küldetését. Ez azonban még nem elég. A presbiternek tisztában kell lennie: mi küldetésének a célja, lényege. Mit kell tennie, és amit tesz, azt hogyan kell végeznie? – mind olyan kérdések, melyben Isten Igéje, a Szentírás igazítja el. A Bibliát tanulmányozó, és ennek következtében küldetésével és feladataival tisztában levő presbiter már pusztá megjelenésével hordozója az Igének. Másként fogalmazva: amikor a látogatóba érkező presbiter Jézus Krisztus követeként és egyháza megbízottjaként köszönti a meglátogatottakat, Isten Igéje jelen van. Igaz, ebben az esetben az Igének csak közvetett módon való jelenlétéről beszélhetünk. Szükséges tehát az Igének sokkal konkrétabb jelenlétéről is szólnunk. Arról, amikor elővesszük és fellapozzuk a Bibliát, és az alka-

Miután Péter elárulja Mesterét, nem sokkal rá Jézus rábízta anyaszentegyházát. Miután ugyancsak ő megijed a csodálatos halfogás gazdag eredményétől, Jézus tüstént egy sokkal nagyobb feladatot ruház rá. Ha föl kellene állítanunk e rendkívüli megbízatások közös képletét, azt mondhatnánk, hogy Isten épp akkor oszt ki ránk valódi nagy szerepet, amikor esendőségünket, kicsiségünket beláttuk. Ez hozzátartozik Isten „stílusához”. [...] Isten „stílusához” bizonyly a makacs kitarás is hozzátartozik, amivel a meghökölőket, a visszariadókat újra meg újra kipróbálja.

Lengyel László – Várszegi Asztrik:  
*Beszélgetőkönyvecske*. Helikon, 1999. 144.

lomnak megfelelő részt felolvassuk. Presbiterünk ezt már sokkal nehezebbnek tartják, és csak nagyon kevesen gyakorolják. Pedig igazán konkrét módon csak így lesz jelen Isten Igéje a családlátogatás alkalmával.

Érdeemes megvizsgálni, mi az oka annak, hogy református egyházunk presbiteri csak elvétve merik használni az Igét a családlátogatás szolgálatában. Senkit nem akarunk elmarasztalni, mégis ki kell mondanunk: presbiterünk nem olvassák rendszeresen, és ezért nem is ismerik eléggé a Szentírást. Elsősorban nem is őket kell ezért felelőssé tennünk. Magával hozta ezt az elvilágiasodás, egy letűnt kor egyházellenessége, de nagy felelősség terheli e tekintetben a lelkipásztorokat, valamint az egyház vezetőségét. Nem fordítottunk kellő gondot arra, hogy református népünk „Bibliás nép” maradjon. Márpedig, aki nem ismeri kellőképpen Isten Igéjét, nehezen várható el tőle, hogy használni is tudja azt. Tegyük csak oda egy olyan embert kaszálni, aki még soha nem fogott kaszát a kezébe, az eredmény egyértelmű: nagyobb lesz a kár, mint a haszon. Ha naponta nem táplálkozom Isten Igéjével, ha számomra nincs üzenete, nehezen tudok mások számára üzenetet találni és táplálékot nyújtani. Presbiterünk nem tudják – de honnan is tudhatnák – mikor és hogyan kell előállniuk az Igével, melyik az „alkalmas és alkalmatlan idő”, amikor kötelességük használni. Újra csak azt kell mondanunk, hogy ezért nem ők marasztalhatóak el. Akitől elvárjuk, hogy szolgáljon, azt fel is kell készítenünk a szolgálatra. Ellenkező esetben az Ige használata a családlátogatás rendjén nagyobb kárt fog okozni, mint hasznot. Nem könnyű szembesülni egy Bibliát olvasó családban azzal a ténnyel, hogy járatlanabb vagyok a Szentírás ismeretében és használatában, mint azok, akiket nekem kellene pásztorolnom, vigasztalnom és vezetnem, vagyis Isten Igéjével táplálnom. Sokan inkább elő sem veszik a Bibliát, nehogy lejárassák magukat. Valljuk be, ugyanez a helyzet a családlátogatások alkalmával oly sokszor igényelt közös imádkozással is. Ezért a presbiterek képzésére az anyaszentegyháznak, de elsősorban a lelkipásztoroknak sokkal nagyobb gondot kell fordítaniuk. Nem könnyű feladat, de megéri.

Mielőtt tovább lépnénk, a címben szereplő „eszköz” kifejezésnél még meg kell állanunk néhány gondolat erejéig. Azért is tettük idézőjelbe, mert nem hangzik igazán jól. Úgy hat, mintha mi, presbiterek végeznénk valamilyen magasztos munkát, és erre a célnak megfelelő eszközt használnánk. Egy olyan szerszámot, amely a mi birtokunkban és hatalmunkban van, és amelyet akkor, ott és úgy használunk, ahogy nekünk tetszik. A helyzet azonban éppen fordított. Nem mi munkálkodunk, hanem az Ige. Nem az Ige eszköz, hanem mi vagyunk eszközök Isten Igéjének kezében. Az lenne igazán visszás helyzet, ha mi akarnánk valamilyen hatást gyakorolni az emberekre, és a magunk „képére és hasonlatosságára” szeretnénk formálni őket. A presbiternek soha nem szabad a maga egyéni véleményét mondania, az embereket a saját akaratára kényszerítenie, mert valójában nem ő munkálkodik. Még akkor is így van ez, ha valaki nem értene vele egyet. Pál apostol tanítja: „Mert minekutána az Isten bölcsességében nem ismerte meg a világ a bölcsesség által az Istent, tetszék az Istennek, hogy az igehirdetés bolondsága által tartsa meg a hívőket.” (1Kor 1,21) Isten Igéjének van megtartó, vigaszta-

ló, bátorító, megjobbító ereje, és nem nekünk. A címben idézőjelbe tett *eszköz* szó azonban azt is kifejezi, hogy a családlátogatás alkalmával, a pásztorlás és vezetés munkájában az Igét kell használnunk. A tanulmányozás és felkészülés rendjén bizonyos értelemben mégis eszközzé válik. Arra azonban vigyáznunk kell, hogy mindig a megfelelő figyelemmel és alázattal rendeljük magunkat hatalma és vezetése alá.

Különösen fontos az a kérdés, hogy a családlátogatás rendjén mikor vegye elő a presbiter Bibliáját és olvasson fel abból egy részt. Egy biztos: nem tanácsos ajtóstól rontani a házba. Két olyan kérdés van, amivel semmiképpen nem szabad kezdeni a beszélgetést. Az egyik a bibliaolvasás, a másik az egyházfenntartói járulék emlegetése. Nem sok köszönet lenne abban, ha a presbiter szinte köszönés helyett bibliaolvasással kezdené a látogatást. A beszélgetést a presbiternek kell irányítania úgy, hogy azt fokozatosan terelje a hétköznapi gondokról és örömeiről, a családi és munkahelyi kérdésekről a hitélet területeire és a gyülekezeti ügyekre. Közben figyelnie kell, hogy a beszélgetés ideje alatt mikor érkezik ahhoz a ponthoz, amikor a legalkalmasabb elővenni a Bibliát. Nehéz feladatot vállal magára az a presbiter, aki a családlátogatásnak ezt a formáját választja. Minden szavára vigyáznia kell. Ha támadják az egyházat, vagy elégedetlenségüknek adnak hangot, nem szabad fogadatlan prókátorként senkinek a védelmére kelnie. Inkább mondja el, hogy ő milyen kérdésekben látja a hiányosságokat, és milyen megoldási elképzelései vannak. Engedje, hogy az elégedetlenkedő mondja el panaszát és próbáljon rákérdezni arra, milyen megoldási javaslatok volnának. Ha a kritikának azzal szeretne elébe menni, hogy még mielőtt a másik kibeszélte magát, Bibliát akarna olvasni, csak olajat öntene a tűzre. Arról, az igehirdetésre nézve alkalmas és alkalmatlan időről beszélünk itt, amit már idéztünk Pál apostoltól. Van-e egyáltalán alkalmas vagy alkalmatlan idő az Igére való tekintettel a családlátogatás rendjén? Abból kell kiindulnunk, hogy az idő egyszerre lehet alkalmas és alkalmatlan. Amikor nekem alkalmas, lehet hogy a másik félnek alkalmatlan, és fordítva. Ez azonban nem lehet akadály annak, hogy a reánk bízottakat Isten Igéjével pásztoroljunk. A presbiternek úgy kell felismernie az igehirdetésre való alkalmat, mint ahogyan a jó pásztor tudja, mikor kell új legelő után néznie, vagy a nyáját forrásvízhez terelnie. Természetesen adódhat olyan helyzet is, amikor nem kell a Biblia után nyúlni, és azt fellapozni. Ha a meglátogatottak akár finoman, akár meglehetősen nyersséggel, de kategorikusan kijelentik, hogy nincs szükségük Isten Igéjére – ők „az ilyesmit másként szokták intézni” –, jobb, ha a zsebben vagy táskában marad a Biblia. Jézus így oktatta tanítványait: „Akik pedig nem fogadnak titeket, sem nem hallgatnak rátok, onnét kimenvén, verjétek le a port lábaitokról, bizonyosságul öellenük.” (Mk 6,11) Isten mindenkinek megadja Igéje által a lehetőséget az épülésre, a vigasztalásra és bátorításra, de senkit nem kényszerít arra, hogy el is fogadja. A presbiter sem tehet másként, csak úgy, ahogy Urától tanulta.

A család tagjaival való beszélgetés alatt fog kiderülni, hogy Isten Igéjének gazdag tárházából mi az, ami alkalmas lelki tápláléka lehet a ház lakóinak. Az

emberek különböző lelki, anyagi, családi, munkahelyi, szociális és egészségügyi gondokkal, bajokkal küzdenek. Nem is beszélve a bűn nyomorúságáról, mely minden emberi baj forrása. Találkozhat a presbiter olyan esetekkel, amikor ugyanazon helyen egyszerre több nehézség is jelentkezik. Milyen szempontok szerint válassza ki a megfelelő Igét, a család melyik nyomorúságát részesítse előnyben? Ott cseng a fülében a Példabeszédek könyvének bölcs mondása: „Mint az aranyalma ezüstantányéron: olyan a helyén mondott ige!” (Péld 25,11) Ezt kell megtalálnia és megfelelő formában „tálalnia”. Itt érkezünk el újra ahhoz a legnagyobb nehézséghez, amely mint nyűg, ott csüng szinte minden presbiter nyakán: nem ismerjük eléggé a Szentírást. Mégsem jelenthet ez akadályt a családlátogatás szolgálatában. Isten Igéjét lehet és kell tanulni. Megy ez apró lépésekben is. Az első alkalomra ki lehet választani három-négy Igét, amelyek a legáltalánosabban elterjedt emberi nyomorúságokban nyújtanak vigasztalást. Betegség, gyász, szegénység – szinte nincsen olyan család, ahol ezekkel a kérdésekkel ne találkozunk. Előre ki lehet keresni otthon a Bibliából a megfelelő részeket, kis cédulával meg lehet jelölni őket, és még az sem baj, ha a cédula alul kissé kilóg, és az aljára oda van írva: betegség, gyász, szegénység. E három mellé, a következő alkalomra kiválasztunk egy negyediket, például: munkanélküliség. Mindezt érdemes úgy előkészíteni, hogy az előző háromhoz, erre a következő látogatási alkalomra keressünk még egy-egy megfelelő Igét. Így már a két hasonló üzenetet hordozó Ige közül azt választhatjuk felolvasásra, amely a konkrét helyzetben többet nyújthat. Tíz jól előkészített látogatás után már komoly „fegyvertárral” rendelkezhetnek a presbiterok. De ha mindezzel önerejükben nem boldogulnak, érdemes a lelkipásztorhoz fordulniuk tanácsért. Legjobb lenne egy felkészítő keretében közösen kikeresni a megfelelő igehelyeket.

A Szentírás állandó olvasása, tanulmányozása fogja meghozni a felkészülésben és a családlátogatás szolgálatának gyakorlásában a kívánt eredményt. Először is el kell jutniuk a presbiteroknak arra a szintre, hogy saját életük és családjuk gondjaira, bajaira tudják megtalálni az Igében a megfelelő üzenetet. Mindenekelőtt azt fogják tapasztalni, hogy a Bibliában szinte minden kérdésükre választ kapnak. Szembesülnek azzal, hogy Isten Igéje mennyire hasznos a tanulásra és tanításra. Nem könnyű feladat tanítani valakit az Igével. Azok, akiket meglátogatunk otthon, vagyis saját házukban, várjukban, általában mindent jobban tudnak, mint az, aki rövid időre „vendégségbe” érkezett. Az is igaz, hogy senki sem szereti, ha kioktatják. Ha ezt mégis megtesszük, ne csodálkozzunk, hogy rövidzárlat áll be a beszélgetés menetében. Ilyenkor elzárkóznak a téma folytatása elől, esetleg heves ellentámadásba lendülnek. Amikor kiderül, hogy a meglátogatott családban a hitélet milyen kérdésében van szüksége tanításra, a legjobb azt elmondani, hogy mi magunk hogyan jutottunk helyes felismerésre, számunkra mit jelentett Isten kijelentése. Nem az a megoldás, hogy a hiányosságok felszínre kerülése után azonnal felütjük a Bibliát, és ellentmondást nem tűrő hangon, mintegy ítéletet olvassuk fel a megfelelő részt. Anélkül, hogy lapozgatni kezdenénk, emlékezetből, az igehely megnevezése nélkül, a saját szavainkkal kell rámutatnunk Isten igazsá-

gára, annak is arra a részére, mely elsősorban reánk vonatkozik. Mindig jó közbeszúrni egy-egy kis kérdést: „Ön hogyan látja ezt? – Mi a véleménye erről? – Tapasztalt-e már hasonlót?” A beszélgetés így tovább gördül, újabb gondolatok, érzések, vélemények kerülnek felszínre, vagyis együtt keressük és találjuk meg a választ. Együtt gyarapodunk ismeretben és épülünk a hitben.

Megtanultuk Mesterünktől, Jézus Krisztustól, hogy a bűnt nevének kell neveznünk, a felszínre kell hoznunk, és rá kell vezetnünk másokat is arra, hogy bűnvalás nélkül nem nyerhető bűnbocsánat. Ha a családlátogatás alkalmával folytatott beszélgetés olyan, amilyennek lennie kell, felszínre fog kerülni az igazi emberi nyomorúság: a bűn. Gyakran szembesülünk olyan bűnökkel, amelyek felháborítanak. Ilyenkor alig tudjuk visszafogni magunkat, hogy meg ne mondjuk a véleményünket. Ha megtesszük, tudnunk kell, hogy azonnal elzártuk a lehetőséget a beszélgetés folytatása előtt. Azt sem tehetjük, hogy mintha nem is hallottuk volna, átsiklunk a felszínre került bűn felett. Máskor csak sejtjük, hogy valami nagy baj van, vagy éppen konkrétan tudjuk, milyen bűn fertőzi meg a család életét, de tapasztaljuk, hogy mélyen hallgatnak róla. Kellemetlennek tartjuk felpiszkálni azt, ami a felszín alatt van, „illetéktelenül beleavatkozni” mások életébe. Gondolnunk kell viszont arra is, esetleg ez lehet az utolsó alkalom arra, hogy valakit bűnbánatra indítsunk, Krisztushoz vezessünk. Bármennyire kínos, Urunk parancsa alapján kötelességünk a figyelmeztetés, a bűnbánatra való felszólítás. Célunk és szándékunk nem lehet más, mint amit Isten Igéje el akar érni a bűnös emberrel. Azokra a bűneinkre kell rávilágítanunk, amelyekre mi már bűnbocsánatot nyertünk. Nem mutathatjuk magunkat jobbnak másoknál. Mi magunk is bűnösök vagyunk, akik nap mint nap, másokhoz hasonlóan, kegyelemből élünk. Amikor azt tapasztaljuk, hogy valaki elhallgatja, palástolja bűneit, gyakran elég, ha csak ennyit mondunk: „Milyen jó önöknek, milyen szerencsés helyzetben vannak, hogy Isten megőrizte a bűntől. Bárcsak én is elmondhatnám ezt magamról.” Egyik-másik nyomorúságunk feltárása katalizátorként hathat, megnyílik az emberi szív, és árad belőle a bűn miatti bánat és keserűség. Azt viszont nem szabad megengednünk magunknak, hogy a helyzetet kommentáljuk, esetleg turkáljunk az emberi lélek mélyén. Amikor látjuk a bánatot, a bűn miatti töredelmet, sok esetben a feltörő könnyeket, meg kell állnunk, és helyet kell biztosítanunk Isten Igéjének. Isten bűnbocsátó kegyelmének egy-egy igehely által történő felmutatása tovább fog munkálkodni. Meg kell tanulnunk tehát azt is, hogy mikor kell visszavonulnunk. Bizonyos határon túl a bűnbánat és a bocsánatért való esedezés már nem a mi ügyünk. Amit viszont megtehetünk, azt nem szabad elmulasztanunk. Együtt kell leborulnunk Megváltónk előtt, hogy köszönetet mondjunk a felkínált kegyelemért, a bűnből való szabadulás lehetőségéért, a megbocsátás megtapasztalásának örömeért. Hitet, a Szentlélek vezetését és áldását kell kérnünk a család életére.

Isten Igéje erő, hatalom, amelyről Ézsaiás próféta így vall: „Így lesz az én beszédem, amely számból kimegy, nem tér hozzám üresen, hanem megcselekszi, amit akarok, és szerencsés lesz ott, ahová küldöttem.” (Ézs 55,11) Szolgáira, a presbiterekre is ezt a hatalmat bízta Isten, hogy hirdessék, terjesszék, mert: „a tel-

jes írás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre, hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített” (2Tim 3,16–17). A hűséges presbiter ezzel az Igével készül fel és készít fel másokat, él és élte.

***Felhasznált irodalom:***

Lindijer, C. H.: *In levenden lijve*. Den Haag, Boekencentrum, 1974.

Hendriks, J.: *Een vitale en aantrekkelijke gemeente*. Kampen, Kok, 1990.

Kunst, Theo J. W.: *De gemeente als organisme, en het belang van de kleine groep*. Hoornaar, Gideon, 1991.

Papp Vilmos: *Légy kőszikla*. Budapest, a Magyar Református Presbiteri Szövetség kiadása, 1992.

Velde, M. te: *Gemeenteopbouw 2*. Barneveld, De Vuurbaak, 1992.

Velema, W. H.: *Een levende gemeente*. Kampen, Kok–Verhoeve, 1992.

Well, Herman van: *Diaken in de praktijk*. Kampen, Verhoeve, 1999.

A kegyelem olyan, mint a holland partokon a tenger. Rést keres, beáramlik a földekre, termékenyít és életet ad. De a partlakóknak dolgozniuk kell, csatornákat és gátakat kell készíteniük, mert különben elveszítene az áldást. „Emberek halászaivá teszek titeket” – Krisztus is ad nekünk, de igényeket is támaszt. Kemény, megerőltetett munkát kíván tőlünk, tenyérfeltörő, súlyos, sokszor életkockázatos munkát.

A *Kálvinista Világ* I. évfolyamából (1927)